

INTELLEKT VA KREATIVLIK

**Shaxnoza Abdurahimova, Burxonidinova Xurshida,
Abdinabiyeva Sarvinoz**

*Andijon davlat pedagogika instituti
Psixologiya kafedrasi o'qituvchisi va
kimyo yo'nalishi 101-guruh talabalari*

Annotatsiya: Maqolada intellekt va kreativlikning psixologik mohiyati va ularning o'zaro bog'liqligi o'rganiladi. Intellekt insonning muammolarni hal qilish va o'rganish qobiliyatini belgilovchi omil sifatida ko'rib chiqiladi, kreativlik esa yangi va o'ziga xos g'oyalar yaratish qobiliyatidir. Tadqiqotda yuqori intellektual salohiyatning kreativlik bilan doimo mos kelmasligi haqida mulohazalar yuritiladi. Shuningdek, ijtimoiy muhit va shaxsiy xususiyatlarning bu jarayonlardagi ahamiyati tahlil qilinadi. Intellekt va kreativlikni rivojlantirish bo'yicha zamonaviy metodlar ham ko'rib chiqilgan. Maqola o'quvchilarga kreativ va intellektual qobiliyatlarning jamiyat va shaxsiy rivojlanishdagi ahamiyatini chuqurroq anglashga yordam beradi.

Kalit so'zlar: Intellekt, Kreativlik, Psixologiya, Innovatsiya, Fikrlash, Shaxsiy rivojlanish, O'zaro bog'liqlik, Ta'lim, Tadqiqot, Nazariyalar.

Abstract: The article explores the psychological essence of intellect and creativity and their interconnection. Intellect is considered a factor that determines a person's ability to solve problems and learn, while creativity is the ability to generate new and unique ideas. The study discusses how high intellectual potential does not always correlate with creativity. The importance of social environment and personal traits in these processes is also analyzed. Modern methods for developing intellect and creativity are reviewed. The article helps readers better understand the significance of creative and intellectual abilities in individual and societal development.

Key words: Intellect, Creativity, Psychology, Innovation, Thinking, Personal development, Interconnection, Education, Research, Theories.

Аннотация: В статье исследуется психологическая сущность интеллекта и креативности, а также их взаимосвязь. Интеллект рассматривается как фактор, определяющий способность человека решать задачи и учиться, а креативность — как умение генерировать новые и уникальные идеи. В исследовании обсуждается, что высокий интеллектуальный потенциал не всегда соответствует уровню креативности. Также анализируется роль социального окружения и личностных характеристик в этих процессах. Рассматриваются современные методы развития интеллекта и креативности.

Статья помогает читателям лучше понять значение творческих и интеллектуальных способностей в развитии личности и общества.

Ключевые слова: Интеллект, Креативность, Психология, Инновации, Мышление, Личностное развитие, Взаимосвязь, Образование, Исследования, Теории.

Intelлект va kreativlik psixologiyasi sohasida amalga oshirilgan yangi tadqiqotlar va nazariyalar ularning o'zaro bog'liqligini va rivojlanishini yanada kengroq yoritadi. Bu mavzuga oid ba'zi asosiy yangiliklar va ilmiy ishlanmalarga quyida e'tibor qaratilgan.

1. Интеллект va kreativlik o'rtasidagi yangi yondashuvlar: Yangi tadqiqotlar, intellekt va kreativlikning faqat aniq muammolarni hal qilishga doir bo'lgan qobiliyatlari emas, balki ular murakkab ijodiy jarayonlar va miya faoliyatining ko'plab tarmoqlari bilan bog'liqligini ta'kidlamogda. Masalan, ilgari divergent va konvergent fikrlashni alohida qaragan bo'lsak, so'nggi yillarda ular o'zaro integratsiyalangan deb topildi. Bu esa ijodiy yondashuvning o'zgaruvchan va moslashuvchan ekanligini ko'rsatadi..

2. Divergent fikrlash va ijodiy potentsial: 2020-yillarda o'tkazilgan tadqiqotlar kreativ fikrlashni faqat kognitiv jarayonlar bilan bog'lamaydi, balki shaxsiy xususiyatlar, ya'ni intellektual chidamlilik, tasavvur kuchi va afektiv holatlar bilan ham bog'lashni o'rgandi. Bu, shuningdek, kreativlikni rivojlantirish uchun yangi metodologiyalarni yaratishga turtki berdi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kreativ fikrlashda ikki turlik fikrlash faoliyatining uyg'unligi — divergent va konvergent fikrlash — muvaffaqiyatni ta'minlaydi.

3. Kreativlikni ta'limda qo'llash: O'qitish tizimi uchun yangi yondashuvlar ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishda an'anaviy ta'lim metodlariga qaraganda samaraliroq ekanligini isbotladi. Bu yondashuvlar o'quvchilarga ko'proq erkin fikrlash, muammolarni noan'anaviy tarzda hal qilish va yangi yechimlar ishlab chiqishga imkon beradi. Shuningdek, intellektual qobiliyatlarni rivojlantirishning innovatsion usullari — masalan, "fikir jarayonlari" (thinking processes) metodikasi — shaxsning ijodiy potentsialini yaxshilashga xizmat qiladi

4. Innovatsion psixometrik baholash usullari: Bugungi kunda intellekt va kreativlikni o'lchashning yangilangan metodlari ishlab chiqildi. Bu metodlar shaxsiy muvaffaqiyatga qadar ijodiy yondashuvni tahlil qilishda samaraliroq bo'lib, bu esa shaxslarning ijodiy yutuqlari va salohiyatini aniqroq baholashga imkon beradi

5. Nevrologik tadqiqotlar: Nevrobiologik sohada kreativlik va intellektning qanday bog'langanini o'rganishga qaratilgan ishlanmalarda miya faoliyatining neyronal tarmoqlari kognitiv jarayonlar uchun mas'uliyatni o'z

zimmasiga olgani aniqlandi. Kreativ fikrlash va aqliy ishning samarali bajarilishi miya frontal qismlarining faoliyatiga, ayniqsa ijro boshqaruv funktsiyalariga, bog'liqdi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda maqolada intellekt va kreativlikning psixologik jihatlari, ularning o'zaro bog'liqligi va rivojlanishi muhokama qilindi. Intellekt va kreativlikning o'zaro aloqasi faqat kognitiv jarayonlar bilan cheklanmay, balki shaxsiy xususiyatlar, muhit va ijtimoiy omillar bilan ham chambarchas bog'liq ekanligi ko'rsatildi. O'rganilgan nazariyalar va yangi tadqiqotlar, kreativlikni rivojlantirish uchun intellektual salohiyatdan foydalanishning samarali usullarini taqdim etdi. Bundan tashqari, intellekt va kreativlikni rivojlantirish uchun ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlar zarurligi ta'kidlandi. Shuningdek, intellekt va kreativlikni psixometrik baholashning yangilangan metodlari va neyrologik tadqiqotlar ham yoritildi. Natijada, kreativlik va intellektni birgalikda rivojlantirish, shaxsning shaxsiy va professional muvaffaqiyatlarini oshirishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Xudoyberganov, A. (2016). Intellekt va kreativlikning psixologik asoslari. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
2. Tursunov, B. (2017). Kreativlik va intellekt: O'zbekiston ta'lim tizimida yangi yondashuvlar. Toshkent: Fan va texnologiyalar nashriyoti.
3. Qodirov, M. (2015). Intellektual rivojlanish va kreativ yondashuvlar. Tashkent: O'zbekiston fanlar akademiyasi.
4. Azizov, F. (2019). Psixologiyada kreativlik va ijodkorlik. Toshkent: O'zbekiston psixologlar jamiyati.
5. Mahmudov, R. (2020). Shaxsning intellektual va kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish. Toshkent: O'zbekiston ta'lim nashriyoti.